

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSÉG
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Indült BÉTSBÖL Szombaton 6. Februdriusban 1790.

Ró asztalam mellé ülék, hogy az én Olvasóim-
nak Ujságokat irjak — de mit irjak? Nemze-
temnek már 10 elztendöktől fogva ohajtva várt
Hajnal tsillagát látom fel derülve az Egen — a'
Magyarok Egén. Erzékeny szivem szókat keres —
de nem talál; mellyel szivbéli öröömöm ki fejezhes-
se. — Fel derült a' már több elztendöktől fog-
va bujdosott hajnal tsillag — mely mennél később-
re jött — mennél próbáltabb Hazafiak hűségére sü-
tött — annál fényesebb színnel tündökölteti más
Nemzetek előtt Nemzetünket — 's Nemzetiünk szü-
letett álhatatoss hűségünket. — En voltam — Oh!
Sájdalom! — az a' Szerentsétlen Hirmondó — már
7 elztendöktől fogva én voltam; ki az igen kevés

örvendetes hírek között Nemzetemet sok szivekig bé-ható hírek' ki-hirdetésével szolgáltam — de va-gyon tellyes reménységem, hogy az a' szerentsés *Kurir* is én lélek, ki tsak egynéhány napok múl-va is Nemzetem előtt olly örvendetes hirt fogok Kürtölni, melyre sok Nemzeti Vérrel buzgó szivek örömökben tsak nem meg-repedeznek — egy közön-séges Nemzeti örömet okoz — és mindenek azt fogják tellyes szivből kiáltani: Éljen *Második Josef!* Éljen a' mi édes Atyánk *Kaunitz!* éjenek az egy-mást és Hazájokat igazán szerető Hazafiak!!! — Egy illyen hirrel fogok minden órán Nemzetemnek Udvarolni — — — —; de ezek, ámbár már igazak, még egy kiss-idejig nem Ujság író pennára valók. — Budán-is a' Szt. *Sigmond* Ká-polnájában, melyben a' Szt. *István* M. Király jobb-keze tartatik, olly készülétek vagynak, hogy az, mint egy 3 hetek alatt egy a' másikhoz illő nagy Nemzeti bujdasó *Kintset* fogodhassan-bé magába. — Ellyenek Nemzetünk' Kormány Tagjai! Titz-
viselői!

Béts. — „*Februdrius* is tsak ollyon, min va-la Januárius. A' múlt Vasárnap. — az az előtt va-ló Szombaton és Pénteken a' fel-harangozott *Fid-ker* lovak mind szánba valának fogva — még a' múlt Kedden dél-előtt-is — Szeredán pedig reggel-től fogva egész estvig esett az első — el-vitte a' Duna jegit, és újra bokáig érő Sárba gyalagal Béts. — Itt már 2 elztendők alatt ugy esett a' Rékluta szedés, hogy a' Magyar ifjakat még tsak meg-sem szollították — vagy ha meg-szóllították-is — elég volt ez a' felelet: én Magyar vagyok, és minden meg-elégedett vele. Most pedig, minthogy a' Ré-kluta szedés most leg-szorgalmatosabb — azt mond-ja a' napokban egy Arany-müves a' Város Tanát-sába hivattatván, hogy az ő Legénye Magyar. E' semmit sem tész, mondják a' Tanátsban, hanem álljon-bé. Elé-áll az Arany-müves Magyar Legény — kéri a' Pafsufsát — elé-adja, s-ezt a' Város Ta-nátsosai, mint a' 'Sidó írást hátúlról kezdvén olvasni,
azt

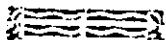
azt mondják a' Legénynek: e' nem Palsus és bizonyosság Levél, hanem tsak a' Keresztelésről adott Czédula. Forgatják — forgatják a' Palsust élire-fokara; meg-vilziza-forditják — de tsak Keresztelésről adott tzedulának találván, látja a' mi Arany-müves Legényünk, hogy ezek között az élök között tsak a' meg-hólt Déák nyelvnek esmeretlen voltá okozza a' gátot — el-neveti magát bámúltában. Kérdik tőlle hány esztendő? Van é Attya, van-é józaga, és ha van — mennyit ér? A' Legény egy Oskolákat végig tanult véress szájú Magyar lévén azt mondá a' Tanátsban: Uraim! mikor én előttek állok, ezek a' Kérdések nem arra valók, hogy vallyon én katonának való vagyoké, vagy nem: — azonban jelenthetem, hogy ha annak valónak talál az én Hazám engemet — annak ad a' Nemzeti Sergek közé, és Nemzetem betsületiért hiven fogom Királyomat, Nemzeteimet szolgálni — de nem a' Prófétá Sergebéli Rékluta vagyok. Erre tsak el-bámulván a' jelen-lévők, a' mi Magyar Arany-müvesünket ki-botsátták; ki a' F. edgyesült Magyar Kantzellárián jelentvén bé-adott Levele által magát, — a' Palsusá helyyesnek találtatott,

Hát

vallyon jó volna-é ha azon betsületes nagy hasú Német Ser-főzőket, kik Magyar és Erdély-országokban egész tsendességgel számlálják a' Körmözi aranyokat — Réklutának adnák a' Magyarak? — hogy tanuljanak a' mi Ifjaink-is itt tsendesesen. Egy szóval — — — — — itt egy Magyar is többé Réklutának meg-nem fogniak szó-littani. — — Itt Bétsben az Ország-úttya nevü úttzában egy igen jeless Magyar Ifjú tartozkadik vala már egynéhány hetektől fogva — egyszer tsak fegyverések menének hozzája — vasra verék és Házájába vilziza-vivék a' napokban. Ez az ifjú, a'

L x

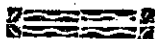
mint

mint haljuk szökött Hadi-Tiszt volt, és az alattomban utánna keringő ábrázoló Levél rá-esmert — de ki lett légyen, nevét nem tudhatjuk.

Zemlin 18-dik Jan. — Még 11-dikén ezen hónapnak el-mene Belgrádból a' fegyver-nyugvás után várakazó Tefterdár a' Nagy-Vezérhez vizsza; és 4 Postillionak küldöttettnék 10 lovakkal előre Krotzkába, hogy ötet elébb vigyék Széméndriába. A' mondatik vala előbbször, hogy ezen Tefterdár a' F. Ts. K. Talmáts *Stürmer* Ur-is el-fogna menni; de ebből semmi sem lett.

A' Horvát-országi fő hadi szállásról. 16-dik Jan.
„Ezen hónapnak 5 — 6 és 7-dikén Generál *Peđer-nik* Ur, a' Bihátsi *Szemtits* nevü Basával alkudozásra lépék a' már jelentett hadi-foglyoknak ki-tserélésük végett. Midőn már meg-határozott volt na, hogy ezeknek által-tserélések az ellenség földjén *Pafszina-Lukánál* lenne leg-alkalmasabb, és 11 és 12-dikben fogna véghez menni; tehát a' Bihátsi Basa minden Várokbá és Sergekhez parancsolatot botsátott, hogy míg ezen által-tserélés dolga végbe nem menne, addig senki-is tsak ellenséges szemöldököt se mutassan, hanem mindenek tsendesen légyenek — és így a' tsere tsendesen véghez mene. Ki-adattak a' mi fogságunkból 70 Törökök, kiknek nagyobb része, *Dresznikből* fogattatott vala el; és ezek helyett sokkal több Rabjainkat adák ki a' Törökök mi nekünk; mivel ezek az ő Atyafiainak nyakakon lévő kövérséghez — annak nagyságához vagy vékonyságához mérvén a' szabadság' érdemét — némely Törökért — a' kövérség mér.

mértéke szerint — 2 — 3 Rabjainkot is kiadták. A' Törököknek ki mondhatatlan örömeke vala az ő Attyakfiaiknak ki szabadulásokon, kik azokat ágyumenydörgések és harangszók között, éppen olyan öröm kiáltásu pompával kifirék-bé a' magok Várjaikba, mint hajdon a' Trojaiak a' Görök falovat Trojába. — Ezen alkalmatossággal, szól a' Tudósító, külömbb külömbb várbéli Török Tisztekkel bezélettünk parolára. Minyjan a' drágaságon panaszalkodtanak, és megvallották, hogy nállak egy mérő zabat alig lehet, a' mi pénzünk-szerint, 12 márfáson megvásárolni. — Az 1790-dik esztendőbéli hadakozásra, az Horváth-orzági Tábor mellé rendeltettek ő Felsége által, a' fő igazgató Vezér Feldmarfal Lájdinánt G. Vallis Uran kívül: F. M. L. Tzehentner; Gen. Májorok: Kulnek, Pehárnik, Schlaun, Bubenhofen; Obestlájdinánt Ankenbrand az ágyuzó Sereg mellé, és Fő-Stráflamester Hofman a' Tábori szekerek mellé. — Az ideji táborozás alkalmatossággal a' Horváth-orzági Tábor fog állani a' Dájtsmájszter, Klébek, Prájsz, Durlakk, fő Hertzeg Ferdinánd, és Pálfi 3-dik Batalionjaiból; Daltonnak 2 Feldbatalionjaiból; mellyek Toth-orzágból mennek ide; a' 6 Horváth Regementekből, u. m. a' Likáner, Ototsáner, Oguliner, Szluiner, az első és második szélbéli Bánál Sergekből — Lovasokból — a' Kinszki könnyű Sergének 4 osztályából — a' Gréfen Húszár Sergének 2 osztályából, és 4 osztály Toskána Sergebéli Draganyosokból.

Zemlinből Jan. 18-dikán megint azt írják: „Tegnap tartaték leg előbb Báll Belgrádban egy véghe-

tetlen

tetlen nagy Török *Mozsában*, hól 200 Férfiak, és Gróf *Vallisnén* kívül, ki kedves Férjével edgyütt éppen azon időben érkezett vala ide Postán, tsak 18 fejér-személyek jelenének-meg. — A' Bétsi Bálakban 18 fejér-személynek-is alig jut ollykor egy valamire való Férfi — Tsak így van a' dolog — most a' Tábornál szük a' Leány — jöj Bétsbe — Horváth-országba, vagy a' Székely-földére! — vállagot hatz itt benne; mert itt a' két utólsóbb földön egy Helységben 10 — 12 öreg Férfiakat és 100 — 200 Fejér-népet találsz keserves lohojtások között fár-sángolni.

Kölosvár 25-dik Jan. „ Kedves Kurirom! hallottad-é, hogy a' mi Városunk ezután kövel léfzen ki-padimentomozva, még pedig a' házak alatt ké-felől a' nagyobb utzákban faragott 4-szegü kövek-ből léfzen az út ki-rakva — valamint Bétsben vagon, és hogy ennekutánna mi sem kéntelenítettünk szár-közepig érő sárban úszkálni! A' mi fő Tisztviselőink; nevezetesen a' mi — tsak ezen egy tselekedetéért is örök emlékezetet érdemlő — V. Ispányunk B. *Bánffy György* Ur ő Nagysága az az indító eszköz, ki ezen meg köszönhetetlen tzélt maga elejébe vévén, már a' Városnak lakofsait annyira birta, hogy ki-ki a' maga háza előtt 3 — 4 ölet maga költségén fog ki-rakotni — és már hordják minden-felől a' követ, hogy az utzáknak közepe-is ki-rakottasék. A' költtség, és a' munka, mellyet ez kíván, véghetetlen; de ha ezen nagy érdemü Méltóság a' maga szorgalmatos és hathatos igyekezetében meg-nem szünik, tsak ugyan

ez egynéhány esztendőök alatt igen könnyen tökéletességre mégyen; és kivált ha az ő Nagysága bölts szándéka-szerint, minden házok' eleibe 2 — 2 élő-fák plántáltatnak — nem leszén Erdélyben olly szép Magyar Város, mint Kolosvár. — Ezen tzéljának el-érésére — a' már nevezett M. V. Ispány Ur kihirdettette vala tavaly, hogy a' mely Parafzt szekerek ürehsen — 's terhelve-is Kolosvárra bé-jönek, egy egy követ hozzanak magokkal, és azt a' Vár kapuján kívül velsék-le. — Oh mely bölts gondolat!! A' kik ezen tzélt jól meg-gondolják és Hazájokat igazán szeretik — ezt a' Hazánk hasznára és szépségire áldozott követ a' Hintó bakjára-is feltetik, és a' nevezett helyeken arról le-vetni gyönyörüségeknék tartják. — Kedves Hazafi! Bölts munkához fogott Tiszt-vifelönk! ne hagyd félben ezen bölts szándékodot! — adj példát másoknak az effélékre, hogy már Hazánk Várofsainak meg-feneklett sárú uttzai valahára pallérazódjanak — és hogy Kolosvár Várofsának késő maradéki-is az effélékért áldást kiáltson hamvad után. — Nem reméllek a' feleki tetön ollyon bokkrétás lovak után bé-erefszedő hintót Kolosvárra, melynek Ura ezen tsupa kö-tetöböl egy követ ne tételsen bakjára, mert a' ki ezt szégyenlené, az a' gondolatlan Hazfiakkal már meg edgyezett abban, hogy a' mi Várofsaink egélségtelen sár félszekeknek maradjanak. s. t.

Tifztségbéli mozdulások. — „Feldmarfal-Lájdinánt *Lévener*, a' maga tulajdon kérésére, az ő Regementjénél való meg-maradása mellett, nyugadalomra tétetett. — Obcsllájdinánt *Vilhorfszky*, a'

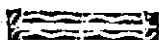
Tos.

Toskána Húszár Sergétől a' Vurmzer Sergéhez ment második Obesternek.

Egy Jan. 12-dikén Jágodinából hozzánk indított Levél szóról szóra: — „ Kedves Barátom! Megindula Sergünk Obest. Mihályovits vezérsége alatt ezen hónapnak 4-dikén Jágadinából, mely Belgrádtól csak 9 Státzio, és a' mely, miólta Belgrád megvéttet, szüntelen a' Mihályovits Szabad-sergétől 's a' N. Gréfen Sereg 3-dik Májor' Osztályától mind eddig, környékével edgyütt szerentsésen védelmezett. — Ugyan ezen osztály, a' már nevezett Szabad-sereggel edgyesülve, a' leg-veszedelmelebb időben, és a' leg-bajosabb útazás idejében, már egynéhány hetekkel ez előtt Káránovátzot Országglánsunk alá kényszeríté, egynéhány vért-szomjuhazó vörös Tatároknak fel szabdalások' után, mely történetről, reménylem, bővebb tudósítása leszen a' Kurirnak. — Megindulánk az elébb említett napon ujjalag szerentsénk' próbáló bátor szivvel Krusovátz nevezetü Török Városnak, 8 Kompánia Szabad-seregbeliekkel, 4 ágyukkal és 2 osztály Gréfen Húszárjainkkal, mely Város ugyan, bátor már előre 1200 Törökökkel rakva vala, kik mi réánk készen várakoznak vala, még-is különös ditséretet érdemlő Sergünk ugy rohona ezekre, hogy a' Városi 3 Legényeinknek el-vesztésével és 17-nek meg-sebesítésével szerentsésen meg-vevök. A' Törökök közül 11 esett el halva, kik között a' Basának testvére és egy Aga is találtaték, 's majd 150 Törökök estenek sebbe. — A' katonaság részére igen kevés préda esett; mivel már ez előtt ezen Törökök mind

den drágább portékájokat, házok népivel edgyütt, Országokba bejebb küldvén, tsak tsatázó módra valának itten. A' leg-nevezetesebb préda vala a' Basa testvérjének köntöfse és nyereg-takarója, mely a' leg-szebb kézi-munkával arannyal gazdagon vala szépen ki-varva; mellyet a' *Gréfen* Húzfár-fergebéli fő Hadnagy *Hegedüs* Ur, ki a' N. M. Királyi Testőrzök Sergéből jött vala Sergünkhöz, nyert el. — Ezen ütközetben mind a' Szabad-fergebélieknek, minden kivált a' Húzfárságnak bátor igyekezete, az első Tisztól fogva az utolsó köz-emberig különös ditséretet érdemel. — Az ellenség jó rendben ölvve szedett, és számos Zászlók alatt dühöskedő nagy erővel tsapa-ki a' *Gréfen* Húzfár Sergéből lévő *Kapts* nevü Kapitány Vezérlése alatt lévő 3-dik Májor Osztályára; de ezen osztály már több efféle játékokban borostyán koszorút nyervén, bátor szível mind addig kószaltatá Magyar fegyverével az ellenséget, mig a' Szabad-ferg & szegü sorban érkezék ide, és mi azonnal hátra-húzóok magunkat, a' midön az ellenség az ágyu-tüz alá kerekedvén, tsak kevés idejig álhatá a' tüzet. látván, hogy sebesei egymásra omlonak; azért rajta a' Húzfárok, és egészzen a' kertekig nyomván ezeket — már itt vólt egy kiss agarátság! Ekkor 2 Kompánia Keménylövők, és fő Hadnagy *Hegedüs* 1. Tzúg *Gréfen* Húzfársággal bé-rohonának a' Városha; de már az ellenség ki takaradott vala — egy szóval ezen Vároft igen kevés néppel és tsak nem semmi kárunkal vevők-meg. s. t.

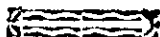
A' Fel-felé jövő fegyveres népnek már az első útazó csoportját meg-irtúk vala; második és 3-dik csoportban ezek jönnek fel-felé; mely a' magok útjokat Buda-felé teszik. u. m. — A' 2-dik csoportban jön :

- 1.) *Thurn* Reg. jéből 2 Batalion. Indúl *Szerimből*, *Dárda*-tájáról, 's Mártz. 2. dik napjára *Fischamentbe* érkezik, *Bétshez* 4 órányira. :
- 2.) *Deutschnmeister*-éből 2 Bat. Mártz. 3-dikára *Nemet Ovárba* érkezik.
- 3.) *Klebek*-éből 2 Batalion, Mártz. 5-dikére *Kapitánba* érkezik, *Pofon* mellé.
- 4.) *Nèugebauer*-éből 2 Bat. *Szerimből* jön, *Uflak* tájáról, 's Mártz. 5-dikére *Jahrendbrfba* érkezik, *Aufria* szélire.
- 5.) *Károly Toskáná*-éből 2 Bat. *Szerimből*, *Zimon* tájáról jö, 's Mártz. 7-dikére *Ovárba* érkezik.
- 6.) 10 Bat. *Granatérosfág*, jobbára Magyarokból álló; 2 Bat. Febr. 12-dikére, a' többi pedig 22-dikére, fog ide *Bétsbe* érkezni.

A' 3-dik csoport *Vátsz* táján takarodk fel felé, és rendeltt fekvése ki fog *Béts*től fogva *Nyitra* Vármegyébe terjedni. Ezen 3-dik tsapatot, következő Batalionok 's Osztályok fogják tenni :

- 1.) *Pellegrini* Reg. jéből 2 Bat. *Bajáról* jön, 's Febr. 26-dik. napjára *Eipeldau* (nevezetű faluba) érkezik, *Bétshez* másfél óra túl a' *Dunán*.
- 2.) *Ferdinánd Toskáná*-éből 2 Bat. *Szabadkáról* 's *Halasról* jön, és Febr. 26-dik. napjára érkezik *Aufria* szélire, *Schlofzhofba*.
- 3.) *Caprara*-éből 2 Bat. *Zomborról* jön, Febr. 26-dikára *Pofonba* érkezik.
- 4.) *Czesvitz Vafas* Reg. jéből 3 Osztály-jön *Nagy Körösről* és *Tzegléd*ről, Mártz. 3-dikára ér *Ba-zingba*.

- 5.) Fő Hertzeg *Eerentz*, az előtt *Cármelit* Vas. Reg. 3 Osztály, jön a' *Maros*, és *Tisza* mellyékéről, Mártz. 7-kére *Szeredere* ér, *NagySzombat* szomszédjába.
- 6.) *Nassau* Vas. Reg.ből 3 Osztály jő, ez is a' *Maros* és *Tisza* mellyékéről, Mártz. 2-dikán *NagySzombatban* lesz.
- 7.) *Anspach* Vas. Reg.ből 3 Oszt. Mártz. 3kán *Nagytapoltsán* lesz.
- 8.) *Modena* könnyű Lovas Reg.ből 4 Oszt. jő *Szegedről* 's *Csongrádról*. Mártz. 2. *Nyitrán* lesz.
- 9.) *Lobkovitz* könnyű Lovas Reg.ből 4 Oszt. jön *Földvár* tájáról, *Ersekúvjáran* lesz Mártzius elein.
- Midőn a' mondatik, hogy ennyi amannyi *Batalion* vagy *Osztály* jő ez 's amaz *Városba*, helységbe, vagy *faluba*: azt éppen nem kell betű szerént venni mindenütt, mintha már p. o. *Eipeldauba* jőne magába z *Batalion*: hanem az csak azt teszi, hogy a' *Stab* ott fog feküdni, a' népnek több része pedig, a' meg nevezett helyek környékén telepedik meg. — Az elő számlált *Batalionok* és *Osztályok*, meddig fognak azon helyeken mulatni, mellyekbe jövendők, bizontalan. — Meg lehet, hogy jól ki se fogják magokat pihenni, mikor jő a' parantsolat, hogy induljanak a' *Prusszus*, *Lengyel*, vagy mások ellen. De meg-lehet az ellenkező is. — *Berlinből* azt írják, hogy ott se lehet bizonyossan tudni, ki üti-é magát a' had, vagy sem? *Februárius*' vége választja azt meg. — Ha most *Fridrik* élne; így folynának o' *Prussziában* a' dolgok, mint *II. Wilhelm* alatt mennek: annak meg határozása, nem olly könnyű dolog, mint a' millyennek talám első tekintettel láttatik lenni. Azt még is alig ha nem lehet mondani, hogy nehezen indúlt volna ő el a' *Pitt* (Angl. Minister) szaván, a' ki most az *Európai* zürzavaroknak fő indítója, 's nem szövethkezett volna eggy ollyan *Országgal* (*Angliával*), a' mellyről azt ítélte, hogy

az azzal való tzimboráskodás soha se használt senkinek !!!

Külső-országgi Tudósítások.

Portugallia. — A' Királyné, a' maga gyóntató Papijából, két világi Tanácsos Urakból, 2 Püspökökből, 1 Dominikánusból, 's egy Benediktinusból egy tanácskozó Társaságot (Junta) állított fel, melyre azt bizta, hogy a' Szerzetek állapotját vizsgálja meg, 's keresse ki a' módját, hogy lehetne azokon némelly szükséges jobbitásokat tenni. — *Portugallia* jövedelmének harmad részét veszi most a' Papi rend átaljában gondoltatva !!!

Svéd Ország. — *Stokholm*-ból Jan. 9 dikén azt írták, hogy minden prédikáló székekből ki-hirdettette a' Király azon akaraját, melly szerént Febr. 12-dikéig. minden Regementeknek tellyes számmal kelletik lenni. Az a' hire, hogy ezen esztendőben nagyobb erővel szándékozik a' Király ki állani az ellenfég ellen, mind a' vizen, mind a' szárazon, és hogy e' végett Ország Gyűlését is fogna tartani.

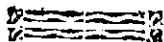
(Nagyon meg vette ez a' Király a' *harmadik*, az az a' *Nem Nemes*, vagy *polgári* rendnek szivét, a' többek között azzal, hogy a' Királyi Titkos Tanács Gyűlésnek Tagjai szintén úgy vagynak már a' Polgári, mint a' Nemesi rendből. Az el múlt Dec. 14-dike vala az a' nap, mellyen a' Polgári rendből először jelentek meg ketten, ugyan annyi Nemésekkel együtt, az említett Királyi titkos Gyűlésben.)

Januárius' elein érkezett meg *Konstántzindpölyből*, *Stokholm*ba, a' már régen várt Követség Titkónokja *Adlerberg*, a' ki a' Portával közelebb kööltött frigynek Originálját meg vijendő vala. A' Király hosszas tanakodásokat tartott vele.

Lengyel Ország. — A' Török háború kezdetével az Orosz Császárné akart vólt szoros szövetségre lépni Lengyel Országgal, azt igérvén, hogy *Moldvának* egy részét majd oda fogja nékie enged.

gedni. Mtdön szinte meg készült volna már az öfzve-szövetkezés: fordítást tett a' dolgon a' Prussziai Király. — De mit nyert ez által Lengyel Ország? Azt, hogy tsupán ellenségeinek neveiket változtatta. Prusszia, és Török Ország helyett, látja maga ellen *Austriát*, és az *Orosz* Birodalmat. — Ha ő 60,000 embert állíthat elő: már is szemmel tartják egynehány ezer embereink *Galitzidban*, 's feles számú Oroszok *Volhinjának* határain. —

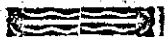
Egy Konstantinápolyi Levélből e' következő történet olvastatik: „Azon sok hajók között, mellyek *Alexándriából* a' *Kándlisba* eveztenek, vala Galatánál ki-kötve egygy Sóval terhelt Frantzia Hajó is, ez November. 15 dikén hajnalban valamely vigyázatlanság által meggyuladott vala; mingyárt láрма esvén körül belől, mindenek igyekeztek annak mególtásán; de a' láng annyira elhatalmazott, hogy lehetetlen vala erőt venni rajta, sőt a' szellő ezen lángba borult hajót a' több hajók közé kezdette hajtani, és azok között egy tsupa puska-porral terhelt Anglus nagy hajó felé indult: mellyen a' remülés és kiáltás még annál irtozatosabb lett, hogy az Anglus hajó mellett, vóltak más Salletrommal és kénkövel terhelt hajók, ezeknek sorában vóltak a' Török hajós seregéből, mely a' sckete tengerről tért vala vízszá, 15 nagy Hadi-hajók: már mindenek irtózással nézték azon szempillantást, melyben azon néhány ezer wá'sa puska-pornak fellobbanása által, a' szomszéd hajók tűzbe fognak borulni, és azon a' Városnak nagy részére is el fog harapozni! Maga a' Török Tsázar, a' *Kapudán* Basa, és más Ministerek a' partra jötenek a' remüléssel tellyes nép közzé, hogy minden lehető módokat elkövefsenek az irtozatos szempillantásnak meg-előzésére. Azonban a' lángba borult Hajó a' Puska-poros Anglus hajóhoz ütközött, és annak végét meggyujtotta: vóltak az Anglus hajón olly el-tökélt batorságu hajós legények, kik az égő hajót rudakkal eltaszították, és az Anglus hajónak végét mególtották, de a' szél-

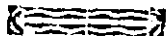
től fordítottván az égő hajó, újra amahoz ütközött, és annak végét újra meggyújtotta: ekkor is szerentsésen megöltatott, és utóljára több apró hajók hátulról kerülvén, horgokat akasztottak az égő hajóba, mellyek által az ugy nevezett Fejedelmek szigetéhez húzták, a' hol a' láng megemésztvén elmerült. És így a' puska-poros hajó szerentsésen megöltalmaztatot. Ezen olly nagy öröme volt a' Szultánnak, és mindeneknek, hogy a' Szultán az egész Városban találtató minden borjukat megvétevé, azokat megsüttette, és a' népet azokkal megvendégelte. A' fenyegető veszedelemnek ezen szerentsés elhárítását, a' Törökök *Mahumed* különös tsuda-tételének nevezik.

A' Törökök házofságának módja.

Ha egy Török ifju felnevekedvén házasodni kíván, öszvegyülnek az ő hivatalára legelőbb is, mind a' maga, mind pedig annak, kit elvéjendő, baráti és rokoni: a' Vö-legény ezeknek eleikbe teszi azon Summát, mellyet ő Mátkájának az házofságra ajándékozni szándékozik, 's ha annak rokoni azzal megelégednek, azonnal minden haladéknélkül által kell küldeni azt az ő Mátkája Attyának, vagy annak valamellyik Attyafijának, hogy állapottyához illendő köntös és egyéb készülétek számára szereztethesenek: mert a' Leánynak Attya a' vendégségen kívül semmit nem költ. A' Menyasszony 8 napokig a' Lakadalom előtt ábrázattját elfedezve tarttya, és magát edgyiknek is a' Vö-legény attyafjai közzül nem mutattya: 4 nappal a' Lakadalom előtt eljárja a' Vö-legény a' Sängovissal

sal edgyütt, ki annyi mint egy Násznagy, barátjait és azokat el-hívja a' Lakadalómra: ezek az azt meg-előző-estve az ifju párnak rangjához illő aján-dékokat küldöznek. Ekkor a' Meny-aszszony fere-dőre vitetvén az aszszonyoktól jól meg-mosatik, haja és körmei veresre meg-festetnek. El-következővén a' Lakadalomnak napja, kérettetik a' *Kadi* vagy *Biró*, a' házofsági edgyezést meg-erősíteni, melynek al-kalmatofságával ő néki tudtára adatik, mennyi a-jándékot adott legyen a' Vö-legény a' maga Mátká-jának, és az ő számára is bizonyos ajándék kötetik öszve. Meg-erősítettvén az edgyezés, megyen a *Sángovis* más Vendégekkel edgyütt a' Meny-aszszony házához, hol trombita-szó harfog, hozzá ülnek a Meny-aszszony Attyától készítettett asztalhoz, ki a' Meny-aszszonyt elé-vezetvén, által-adja a' *Sán-goisnak* a' vendégek jelen-létében, ki őtet lóra ül-tetvén a' vendégektől kísértetve a' Vö-legény házá-hoz vezeti. Az úton mindenek, kik elől találják, köszönteni szokták: meg-érkezvén, más Aszszonyok-kal edgyütt vitetik egy férjsiaktól el-tiltatott ház-ba, az hol már kész vendégség várja, a' férjsiak pedig más házban vendégeskednek, valamig tsak az haza-menés ideje bé-következik: ekkor a' *Sángovis* a' Meny-aszszonyt kézen fogván, vezeti egy kész alvó-szobába, hol a' Vö-legény heréltyeinek, fo-goly-szolgainak, vagy öreg-aszszonyainak által-adja. A' Vö-legény-is magát nem sokat váratván bé-megyen hozzá és annak ábrázattyáról a' fátyolt le-takarja, mely edgyik a' bajosabb dolgok közzül, tudni való dolog lévén, hogy a' Meny-aszszony

ezt bajosan engedi. A' másik nehézség a' Török gaga, mellyet minden Török Afzszony visel: e fel-vagyon kötve egy jó götsös pántlikával vagy kötövel: de minthogy magok a' Törökök mondják hogy ők késsel a' Gordiai bogokat-is könnyen feloldanak ilyenkor: tehát más nap reggelre a' Menyafszonyból válik — Menyetske. Más nap ismét megjelennek a' vendégek, a' SÁNGOVIS jó-reggelmond az ifju Afzszonynak, 's örvend ha jól alutt: a' vendégek és az ifju HÁZOS, pistolyoson és dárdáson lóra ülven, muzikával, mely trombitákból áll ki-lovagolnak, töltik az időt, pistolyokkal tzeit lövöldöznek, dárdájokat hajigálják, mellyel a' Lakadalom bé-végződik.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tudósítás.

„ Aloisius Doll Urnál Bétsben a' Szent István Temploma kerületében; Pofonyban pedig a' Hofszú uttzában a' 288-dik Szám alatt ezek a' Magyar Könyvek taláztatnak:

Mólnár, Jász-Berény Várofsában lévő *Léel Kőröshének* Esmérete 8. Részbe 20 kr.

Magyar Kátó 8. Rész 20 kr.

Therésia Tsálszáraé e' felső-világra 8-vo Pofonyban. 20 kr.

Hunnias, vagy Magyar *Hunyadi*, írta *Horvath Adám* 8. Részben Györben 45 kr.

Yung Ejtzakáji és egyéb Munkáji 8. Rész. Györben 1 for. 30 kr.

Barátságos Oktatás, hogy egy ifju Afzszony embernek magát hogy kellett viselni. 8. Rész. Budán. 20 kr.

Kerefszatóy Imádságok 8. Rész. Pofonyban. 15 kr.